

Az Erdészeti Tudományos Intézet jubileumi tudományos ülésszaka

Hazánk felszabadulásának húszadik évfordulójáról emlékező ünnepségsorozatba méltán kapcsolódott az ország egész erdészetének nagy seregszemléjeként az Erdészeti Tudományos Intézetnek a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Osztályának Erdészeti Bizottsága, az Országos Erdészeti Főigazgatóság, valamint az Országos Erdészeti Egyesület védnökségében megrendezett kétnapos jubileumi ülésszaka.

Az Intézet az ülésszakon tulajdonképpen munkájának rövid keresztmetszetét kívánta bemutatni a legutóbbi év nagyobb jelentőségű eredményein keresztül, az elhangzott ötvenkét előadásban azonban a tudománnyal való legszorosabb összefonódottság révén feltárult az egész magyar erdőgazdálkodás felszabadulás utáni fejlődése, jelene és továbbhaladásának iránya. Bebizonyosodott ez alkalommal is, hogy a *termelés szintjét* ma már *legnagyobbbrészt a tudomány állása határozza meg*, a termelés problémáit kutatási témaként jelentkeznék.

Az elmúlt húsz évben elhatározó jelentőségű volt az erdőgazdálkodásra nézve a technika rohamos fejlődése, a gépek most folyó forradalma az erdőben. Így rendkívül megnyugtató volt hallgatni az *erdészeti gépesítési szakülésnek* magasfokú felkészültségről tanúskodó előadásait. Ezek kellő biztosítékot ígérnek az iránt, hogy a kezdeti próbálgatások után a tudomány exakt módszereivel elkerülhetjük a visszavetítő kudarcokat, költségek kerülőket. A költség kérdését a gépesítés egyre élesebben veti fel. Az erdőgazdasági termelésben eddig szokatlan nagyságú beruházások és a gépek üzemeltetésével kapcsolatos jelentős ráfordítások mindjobban előtérbe helyezik a gazdaságosságot. Az *erdészeti gazdaságtani szakülés* előadásai számot adtak az ilyenirányú kutatómunkának a megindulásáról is. Nagyrészt a technika fejlődése és a gazdaságossági kérdések határozták meg az *erdőhasználati szakülésen* elhangzottakat is. Az új technika új technológiával jár és ez leginkább a fakitermelést, a termelési költségek zömét jelentő anyagmozgatást érinti. Új hangok jelentkeztek az *erdőműveléstani szakülés* előadásaiban is, a sokáig elhanyagolt fatermesztani vizsgálatok gyors és eredményes bepótlásáról tanúskodtak. De nemcsak a technika, az ökönomia terén történt jelentős előrehaladás, hatalmas a fejlődés, rendkívül biztatóak az eredmények a biológiai szakterületen is. A *termőhelykutatási szakülés*, az *erdészeti nemesítési és erdőtelepítési szakülés*, valamint az *erdővédelmi szakülés* előadásai egyértelműen arra mutatnak, hogy a fatermesztés magasabb formái, az ültetvényes erdőművelés feladatai sem érik felkészületlenül erdőgazdálkodásunkat, jó úton halad azoknak az alapoknak a megszerzése, amelyek elérhetjük a népgazdaságnak fában mutatkozó, egyre növekvő szükségleteinek maximális kielégítését.

Az egyes szaküléseket a terület legfőbb gazdasági irányítói vezették. Megnyilvánult ebben az a szoros kapcsolat, ami az erdőgazdaság terén kutatás és gyakorlat között fennáll. Ezt hangsúlyozta a bevezető előadásban *dr. Sali Emil*, az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjének helyettese is. Ez a kapcsolat azonban nemcsak hivatali. *Dr. Madas András*, az Országos Erdészeti Egyesület elnökeként az ülésszak üdvözlése során rámutatott az egyesületen keresztül fennálló társadalmi törekvésekre, amelyek az erdészeti kutatás előmozdítására, eredményeinek a gyakorlatban minél mélyebb és gyorsabb érvényesülésére irányulnak. A tudományos munka mély megbecsülése, őszinte segíteni akarás, az eredmények iránti élénk érdeklődés nyilvánult meg mindebben. És sürgető igény a továbbfejlődésre, a még fennálló hiányok pótlására. Egyik ilyen igen fontos szakterület, aminek fejlesztése egyre kevésbé nélkülözheti a tudományos kutatómunkát, az *erdőrendezés*. Az új technológiák bevezetése, az ökönomiai szempontok tervszerű érvényesülése, mindezek összhangbahozása a biológiai felismerésekkel, törvényszerűségekkal egyedül a megfelelő üzemterveken keresztül biztosítható. Üzemterveink mai formájukban és tartalmukban ennek a célnak nem felelnek meg, de világszerte hiányzik még a gépesített erdőgazdálkodást megfelelően szervező erdőrendezési metodika, kidolgozatlanok azok a mutatók, amelyek segítségével ez megoldható lenne. Ilyen mértékű fejlesztés semmiképp sem lehet a gyakorlat, vagy termelésirányítás feladata, nélkülözhetetlenek ebben a jól megalapozott tudományos alapok, a szervezett kutatómunka. Ötvenkét előadást részletesen sajnos nem lehet ismertetni, de talán nem is szükséges, mert az erdőgazdaságok kérésére az Intézet azokat teljes szöveggel sokszorosításban kiadja. Legfőbb mondani-valókat azonban célszerű néhány szóval itt is feljegyezni.

A termőhelykutatási szakülésen *dr. Babos Imre* a homoki termőhely térképezés meggyorsítását és megkönnyítését elősegítő eljárásokról, nevezetesen a légi fényké-

pek alkalmazásáról számolt be. Kifejtette továbbá, hogy a munka olcsóbban végezhető, ha a talajgödörök egy részét fűrásokkal helyettesítik és figyelembe veszik a lágy szárú növények elterjedését is. A szikes területeken *dr. Tóth Béla* szerint fontos a teljes talajszelvény ismerete és a térkép akkor felel meg, ha feltünteti az értékeléshez és az erdőművelési tervezéshez szükséges valamennyi jellemzőt. *Dr. Járó Zoltán* a luc- és vörösfenyő termesztéséhez szükséges termőhelyi feltételeket vizsgálva kimutatta, hogy ezek leginkább a bükkösökben és gyertyános-tölgyesekben adóttak. *Dr. Babos Imre* az őriásnyárnak a homoki erdőgazdasági tájakon való tenyésztesztőségét boncolgatta. Vizsgálatai szerint az őriásnyár jól alkalmazkodik a talaj vízgazdálkodásához és szódaturó, ellenálló képességét a tág állás növeli. *Faragó Sándor* a több helyről felvetett bálványfát az akácénál nem számottevőbb fatömeghozamával, a nemesnyárákéval azonos termőhelyigényével és erős fagyérzékenységgel leplezte le. *Horváth Endréné* az üzemi csemetekertek talajának erős elszegényedésére döbentett rá, számokkal sürgette az egyes fafajok esetében nélkülözhetetlen tápanyag-visszapótlást. *Dr. Szodfridt István* több nemesnyár-telepítés példáján igazolta, hogy gyengébb termőhelyen csak a kevesebb egyed felnevelése ad elfogadható gazdasági eredményt, a nagyobb törzsszám csak olyan választékokat nyújt, amelyeknek eladási ára nem fedezi a befektetéseket.

Az erdészeti gazdaságtani szakülésen *dr. Farkas Vilmos* az üzemi eredmény megtervezéséhez egyelőre csak az előző évek eredménye alapján tudott jobban megközelítő adatokat ajánlani, *dr. Márkus László* viszont szellemes számrendszert javasolt az erdőgazdaságok és erdészetek gazdasági összehasonlító vizsgálatához. *Galambos Gáspárnak* az eddiginél pontosabb és gyorsabb kalkulációs módszere jó segítséget adhat a fagyártmánytermelés értéktermelésének emeléséhez a feldolgozási volumen emelése nélkül, *dr. Kulcsár Viktor* által előadott értékelési rendszer pedig eredményesen alkalmazható a nyárállományoknak különböző népgazdasági és erdőgazdasági szinten való gazdaságosságai elemzéséhez.

Az erdővédelmi szakülésen *dr. Pagony Hubert* az erdeifenyő tűkarcgombája elleni védekezésre adott részletes tanácsot. A MANEB-80 0,30%-os oldata kétszeri kezeléssel kiváló eredményt ad. *Lengyel György* kísérletei eredményével rovarkártévők elleni ködpermetezéses védekezés gazdaságosságát igazolta a nehezen járható sűrű fiatalosokban. *Kiss László* mikorrhiza-kutatási eredményeivel hívta fel a figyelmet a rovarok elleni HCH kezelés ártalmosságára és helyette a DIELDRIN alkalmazását javasolta. *Dr. Szontagh Pál* eredményes kutatásról számolt be a nemesnyártelepek legveszélyesebb rovarkárosítója, a tarka égerormányos kártételének leküzdése terén. *Vicze Ernő* az időszakos tölgymakkhiány egyik nagyban okozójának, a tölgymakkormányosok erdészeti szempontból fontos fajainak biológiáját tárta fel. Ennek ismerete vezet a megfelelő védekezési eljárás kidolgozásához. *Tallós Pál* az erdészeti fénycsapdák négyéves eredményét méltatta és a befogott lepkemennyiség alapján egyes rovarkártévőknek a közeljövőben várható gradációját jelezte. *Dr. Hauer Lajos Lengyel Györggyel* a vadkár leküzdésére az utóbbi években igen eredményesnek bizonyult véralbuminos védekezés továbbfejlesztését mutatta be: a félig gépesített eljárást, az automatikus utántöltésű kefékkel való felhordást és a legjobbnak ígérkező, permetezőgéppel kombinált habosító szórófejes módszert. *Kolonits József* az ismét előtérbe kerülő biológiai védekezés terén a mesterséges odútelepeken tett megfigyeléseiről számolt be és hívta fel a figyelmet a madarak kellően nem becsült gazdasági hasznára. *Dr. Szederjei Akos* a táji szarvastenyésztés elveit ismertette. Ennek célja erdőgazdasági kárt nem okozó, kisszámú, de a jelenleginél nagyobb értéket termelő, kiváló minőségű állomány fenntartása.

Az erdőhasználati szakülésen *Dérföldi Antal* a hazai, igen változó összetételű és minőségű állományainkból a népgazdaság szükségleteire termelhető iparifa tervezéséhez adott megbízható elgondolást a méretcsoportos szerfabecslési és választéktervezési módszeren keresztül. *Dr. Szász Tibor* ismertette a technológiai és munkaszervezési tipizációval, valamint a műszaki teljesítménnyel foglalkozó kutatásokat. Soron következő feladatnak minősítette a munkák elemző üzemi szervezését, amelynek fő szempontja a termelékenység növelése és az önköltség csökkentése. *Ott János* a korszerű normaalapok kidolgozására irányuló kutatómunkájából közölt részleteket és az általa kidolgozott teljesítménytáblázatok helyes használatára adott útmutatást. *Huszár Endre* előadásában az egyenletes ütemű faellátást biztosító anyagmozgatási technológiai megoldást kereste. Legmegfelelőbbnek az alacsony fajlagos nyomású, elsősorban gumilánc talpas vagy hevederes járművek alkalmazását találta. *Dérföldi Antal* a jelenleg használatos bányadorong, papírfa és rúdfa átszámitási tényezőket bírálva kimutatta, hogy alkalmazásukkal évi 5000 m³-rel kevesebb fát adtunk a népgazdaságnak, s hogy e téren mind a tervezés, mind a számbavétel pontatlan. *Dr. Szász*

Tibor ismertette a fadöntéskor fellépő felszakadásos károk elméletileg megalapozott és az eddigi közfelfogással merőben ellenkező megállapításait és bemutatta az általa kikísérletezett, ún. éktámaszos döntési módot. Ott János a lemezipari rönkszabványoknak termeléstgátló hatására mutatott rá. Bebizonyította, hogy egyetlen minőségi osztály bevezetésével sokkal gazdaságosabban feldolgozható hosszú anyag kerül a feldolgozó üzemekbe.

Az erdészeti nemesítési és erdőtelepítési szakülésen dr. Keresztesi Béla kimutatta, hogy az árboc jellegű akácfajták a közönséges akácnál egy termőhelyi osztállyal nagyobb fatömeget adnak s több mint kétszeres értéktermelésre alkalmasak. Elszaporításukhoz eminens érdek fűződik. Dr. Szőnyi László a védőfásítások hatékonyságának meghatározására egyenleteket, valamint irányelveket adott, a tervezéshez műszaki mutatókat ismertetett. Fuisz József az üzemi magvizsgálatok céljára kidolgozott gyors eljárásait mutatta be, amellyel közvetlenül a mag vetőértéke határozható meg. Máttyás Vilmos a tölgy és a bükk magtermésének időszakosságára vonatkozó kutatási eredményeit ismertette és felhívta a figyelmet a gyakran virágzó és jól termő egyedeknek az állománynevelés során előnyben részesítésének a fontosságára. Dr. Papp László az öntözéses nyárcsemete-termeléshez adott hasznos tanácsokat kutatási eredményei alapján, dr. Kopecky Ferenc pedig a populétumok hétéves eredményei alapján tett a különböző termőhelyekre nézve olyan fajtamegválasztási javaslatot, amellyel számítása szerint a termesztett nyárfaanyagot meg lehet kétszerezni. Bánó István a gyorsannövő fafajok körét szélesítette ki a simafenyővel, rámutatva a megfelelő termőhelyen magas fahozamára és feltűnően nagy körlepősszegére. Hasznos útbaigazítást adott egyben a termesztésre vonatkozóan is. Dr. Vlaszaty Ödön az erdészeti vegyszeres növényirtás anyagait vette sorra és ismertette alkalmazhatóságukra irányuló megfigyeléseinek eredményeit.

Az erdészeti gépesítési szakülésen dr. Szepesti László a mélyenszántó ekék nemzetközi összehasonlító vizsgálatáról számolt be. A vizsgálatokhoz a legmodernebb izotópos eljárást is igénybe vették. Huszár Endre a közelítő kerékpárok gyakorlati alkalmazását vette számba és rámutatott, hogy megfelelő szervezéssel a következő gazdasági évtől kezdődően évi egymillió köbméteren felül lesz a kerékpárok igénybevétele. Balló Gábor igen jó átfogó ismertetést adott az Intézet Gépkísérleti Üzemének munkájáról, az új erdőgazdasági gépek kísérleti kialakításáról, a meglévő gépek összehasonlító vizsgálatáról, illetve minősítéséről. Horváth Lászlóné vázolta a hazai követelményeknek megfelelő gödörfúró kialakításának útját, a példás gondnal kialakított új gödörfúró jellemzőit. Külön előadásban foglalkozott a talajmarók szerepével az erdőművelési munkák gépesítésében, a nagyrészt saját munkája eredményeként kialakított és sorozatgyártásra javasolt új ápológéppel. Vilček János tanulmányában az erdősítések teljes talajápolására irányuló kísérletekről számolt be és változta további elgondolásait. Finta István az Intézetnek világszínvonalon álló anyagvizsgálati kutatásait ismertette. Az anyagvizsgálathoz használt eszközök és eljárások megegyeznek az általános gépipari gyakorlattal, eltérés csupán az eljárások alkalmazásában van. Dr. Szepesti László a Stihl-8 motorfűrész minősítéséről számolt be és rámutatott arra, hogy különösen jó műszaki mutatói fokozott gondosságot követelnek a gép kezelőitől. Balló Gábor második előadásában a pneumatikus metszőollók hazai gyártmányát hasonlította össze a Partos-féle szerkezettel és kimutatta, hogy alkalmazása a kézi munkával szemben egyharmados munkaidőmegtakarítást jelent. Karai Gusztáv bemutatta a rádióaktív izotópok alkalmazásának módját az ápológépek, mélyszántóékek és gödörfúrógépek alkalmazásában.

Az erdőműveléstani szakülésen dr. Solymos Rezső új fatermési tábláit mutatta be az erdefenyőre vonatkozóan. Ezek állományaink valóságos növekedési viszonyait tükrözik és rendkívül hasznos útmutatást adnak kezelésükhöz. Dr. Sopp László az erdei- és feketefenyő, majd a fehérűz fatömegtáblák összeállításával kapcsolatos intézeti munkát ismertette. Második előadásában dr. Solymos Rezső a lucosok területfoglalásának kibővítéséhez fűződő érdekre hivatkozva mutatott rá az e téren fennálló jelentékeny lehetőségeinkre. Kiss Rezső a kocsányostölgyesek nevelésének helytelen gyakorlatára hívta fel a figyelmet. Fiatalabb állományai túl sűrűek és a nevelő vágások elhanyagolása folytán idős állományai készletszegényekké válnak. A kocsánytalantölgy helyes állománynevelésére vonatkozóan pedig Tresó István gyérítési kísérleti eredményei adtak hasznos útmutatást. A Mátrában néhány éve folyó kutatás e téren már rendkívüli figyelemre méltó eredményeket hozott.

Ezek az eredmények keresztül az ülésszak felhívta a figyelmet arra az egyre jelentékenyebbé váló fiatal kutató gárdára is, amelyet az utóbbi években felnevelt. A régi, fémjelzett — de egyben patinásodó — nevek mellett számos friss, eleven és a bemutatkozásból megítélhetően igen tehetséges erővel találkozhattunk az előadói emelvénnyel. Külön kell kiemelnünk ezek közül is a kutatónőket. Kitűnő

szereplésük utat mutat a műszaki női munkaerő helyes értékesítéséhez. De minden egyes előadás, az Intézetnek egész, jól összefogott kollektívája járult hozzá ahhoz, hogy az érdeklődés a szokatlanul bő előadássorozatot lankadatlanul kísérje. Elősegítette ezt a korszerű rendezés, az ágazatonként elkülönített szakülések. Ez azonban egymagában mégsem pótolta volna a főleg gyakorlati erdészeti dolgozókból álló hallgatóságnak azt a lelkes figyelmét, aminek megnyilvánulása a kutatómunka szép jutalma és ösztönzője a további eredményekre.

Jérôme René

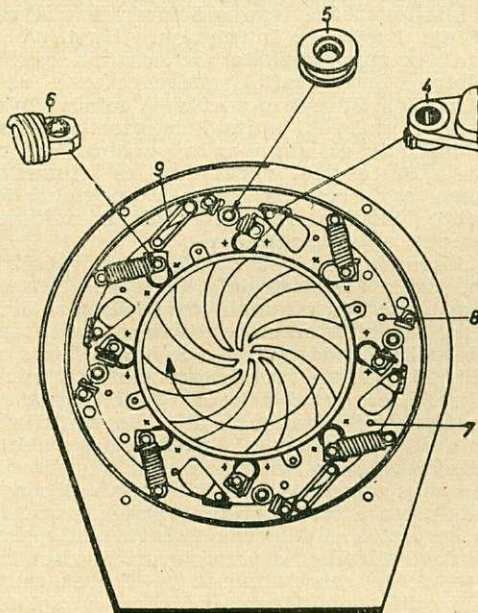

Finn gyártmányú kérgezőgépek a VI. Nemzetközi Ipari Vásáron Brnóban

WALTER FERENC

Az 1964. őszén a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban rendezett hagyományos ipari vásáron a finn Valon Kone-cég VK—1, VK—16 és VK—26 jelzésű kérgező-gépeit állította ki. A kérgezőgépeket a csehszlovák erdészeti szakemberek részére rendezett szakmai bemutató keretében volt alkalmam megtekinteni. A bemutató során a Valon Kone-cég képviselői a gépek sajátosságait munka közben ismertették, majd tájékoztatták a jelenlevőket a VK-típusú gépek szerkezetéről, a kérgezés munkatechnikájáról, a gépek kezeléséről. A gyakorlati bemutatón kérgeztek nedves, ill. légszáraz fenyő-, bükk- és nyírfarönköket, göcsöst és síkgörbét egyaránt. A kérgezés minősége minden tekintetben kielégítő volt és méltán váltotta ki a jelenlevő szakemberek elismerését.

A szabványokban előírt kérgezés előfeltétele, hogy a gép áteresztőképességének megfelelő átmérőjű rönköket kérgezzünk — a fafajnak és a rönk állapotának (száraz, élőnedves, fagyott stb.) megfelelően állítsuk be a forgórész fordulatszámát, a rönk előtolási sebességét — helyesen válasszuk meg a kérgező szerszámot (késeket), és a követelményeknek megfelelően szabályozzuk a kések palástnyomását. A forgórész fordulatszáma csak traktorral meghajtott gépeknél szabályozható a traktormotoron keresztül. Az optimális előtolási sebességet az adagolószerkezet áttételi fogaskerekei-

1. ábra:
Kérgezőkések elrendezése